Regelink
Ecologie & Landschap

Analyse kernwaarden

Ontwikkeling Slingeland Ziekenhuis te Doetinchem

In opdracht van: Wissing beheer B.V. in combinatie met NL Greenlabel

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	V. Nederpel
In opdracht van	Wissing beheer B.V. in combinatie met NL Greenlabel
Naam opdrachtgever	M. Naaijer-Los
Rapportnummer	RA16225-02
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	05 september 2016
Aantal pagina's	21
Collegiale toets	R. Schreurs
Wijze van citeren	Nederpel, V. , 2016. Analyse kernwaarden Ontwikkeling Slingeland Ziekenhuis te Doetinchem. Rapport RA16225-02, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink Ecologie & Landschap
Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4

1.1 Aanleiding 4

1.2 Doel 4

1.3 Leeswijzer 5

2. Huidige situatie 6

2.1 Ligging plangebied 6

3. Omschrijving kernwaarden plangebied 8

4. Ontwikkeling en effecten plangebied 11

4.1 Ingrepen door ontwikkeling ziekenhuis 11

4.2 Effecten van ontwikkeling 12

4.3 Aantasting kernwaarden 12

5. Impulsen versterking kernwaarden diverse beleidsstukken 14

5.1 Ruimtelijk toetsingskader gemeente Doetinchem 14

5.2 Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap, uit provinciale verordening. 15

5.3 Toepasbare doelen op zoekgebied 16

5.4 Samenvatting diverse beleidslijnen 16

6. Conclusies 18

7. Bronnen 20

7.1 Literatuur 20

7.2 Websites 20

Bijlage 1. Ligging van het plangebied ten opzichte van het GNN en de GO 21

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Slingeland ziekenhuis is van plan om nieuwbouw te realiseren. Op dit moment bevindt het project zich in de vormende fase, waarbij het kader van mogelijkheden en beperkingen helder wordt gemaakt.

Omdat de ontwikkeling van het ziekenhuis is gepland in de provinciale Groene Ontwikkelingszone (GO), is het opgedeeld in twee delen. Een deel waar het ziekenhuis met voorzieningen als parkeergelegenheid wordt gepland; het plangebied, en een ruimer onderzoeksgebied. Dit ruimer gekozen onderzoeksgebied heeft een watergang als landschappelijk logische grenzen. Veel reeds aanwezige landschapselementen sluiten aan op deze watergang. Door een ruimer onderzoeksgebied aan te houden kan de invloed van de komst van het ziekenhuis op de kernwaarden in groter verband worden bezien.

Ontwikkelingen beoogd op locaties in de provinciale GO, mogen geen significante aantasting op de aanwezige kernwaarden tot gevolg hebben. Zie Bijlage 1 voor de ligging van het gebied ten opzichte van het GNN en de GO. Ook dient er een substantiële versterking van de kernwaarden plaats te vinden. Het zoekgebied hiervoor is de directe omgeving van het ziekenhuis. Om een versterking van de kernwaarden te kunnen realiseren, is het van belang een helder beeld te hebben van de huidige kernwaarden, de mogelijkheden tot verhogen van de kwaliteit te kennen en de geformuleerde kaders van het beleid hieromtrent. In onderhavige document worden deze punten uiteengezet, waarna in een vervolgstap invulling aan de ontwikkeling gegeven kan worden voor zowel landschap als natuur.

In een separaat document zijn de (potentiele) leefgebieden voor beschermde soorten beschreven (quickscan Tauw en Regelink Ecologie & Landschap). Dit, samen met in onderhavig beschreven analyse van de kernwaarden van het onderzoeksgebied vormen belangrijke randvoorwaarden voor de ontwikkelingen in het plangebied.

1.2 Doel

De voorliggende rapportage beschrijft de handelingen die moeten worden uitgevoerd om negatieve effecten op beschermde soorten zoveel mogelijk te voorkomen dan wel te verzachten. Het rapport beantwoordt de volgende vragen:

- Welke kernwaarden zijn er op dit moment op de locatie van het plangebied aanwezig?
- Zijn, bij ontwikkeling van het Slingeland ziekenhuis, significante negatieve effecten te verwachten op de kernwaarden van het gebied?
- Welke mogelijkheden tot substantiële versterking tot kernwaarden zijn voor handen?
- Welke kaders worden door het beleid aan de versterking van de kernwaarden gegeven?

- Kunnen eventuele redelijkerwijs te verwachten negatieve effecten door de ontwikkeling van het ziekenhuis teniet worden gedaan door versterking van kernwaarden?

Met beantwoording van deze vragen wordt een uitgangspositie tot de vervolgstap gecreëerd; het opstellen en invulling van het natuur- en landschapsontwikkelingsplan.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de huidige situatie in het plangebied voor de voorgenomen ingreep beschreven. De aanwezige kernwaarden in het plangebied en de directe omgeving, worden beschreven in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 worden de te verwachten ingrepen en het effect van de ingreep omschreven. De diverse beleidstukken met ontwikkelingsdoelen voor de kernwaarden, zijn beknopt weergegeven in hoofdstuk 5. De conclusies van de effecten door de ontwikkeling van het ziekenhuis, zijn in hoofdstuk 6 weergegeven. Tevens is een overzicht van de gebruikte bronnen opgenomen (hoofdstuk 7).

2. Huidige situatie

Gezien er reeds diverse stukken liggen welke de huidige situatie gedetailleerd weergeven, volgt onderstaand een beknopte beschrijving.

2.1 Ligging plangebied

Het onderzoeksgebied bestaat uit het plangebied van het toekomstige Slingeland Ziekenhuis te Doetinchem (provincie Gelderland) en de directe omgeving. Het is gelegen nabij de Oude IJssel en langs de A18, afslag 4. Het plangebied bestaat uit twee delen, een deel waar het toekomstige ziekenhuis en haar voorzieningen gerealiseerd worden (het plangebied; ca 9,75 ha.) en een deel van de omgeving (38,3 ha.) wat gezien kan worden als de invloedsfeer van deze ontwikkeling in relatie tot de ligging in de GO. Dit alles in het landschap van de Oude IJssel. Zie Figuur 1 voor de ligging van het plangebied (arcering) binnen het onderzoeksgebied (contour).

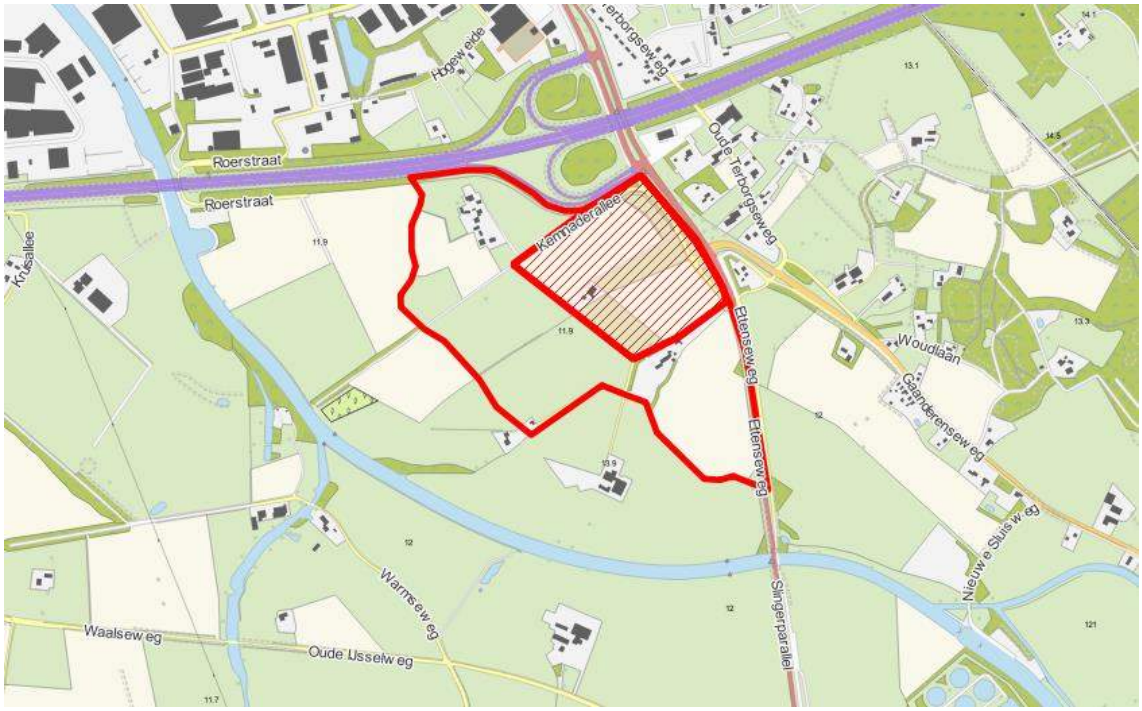

Figuur 1 Ligging van het plangebied (gearceerd), met de begrenzing van het onderzoeksgebied (contour).
© Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2016.

Het plangebied is gelegen tussen de Oude IJssel, de A18 en de N317. Deze elementen vormen een omkadering van het gebied, waarmee zij door een barrièrewerking een stempel drukken op het karakter van de aanwezige natuurwaarden en mogelijke ontwikkelingen. Door dit kunstmatige kader is het in de huidige situatie lastig voor de natuurwaarde om verbinding te hebben met omliggende terreinen.

Van oorsprong betrof dit landschap een kleinschalige afwisseling van rivier begeleidende natuur en lijnvorige houtige elementen rond agrarische percelen.

Op dit moment is het plangebied in gebruik als gangbaar agrarisch grasland. De graslanden ogen relatief monotoon en zijn ontdaan van micro reliëf. De aanwezige waterhoudende greppels/ slootjes hebben steile oevers. Er zijn verspreidt enkele woonerven aanwezig. Er zijn op diverse plekken nog lijnvormige houtige elementen aanwezig, verspreid en gefragmenteerd.

Er is een belangrijke weging van kernwaarden tussen de locatie van het te ontwikkelen ziekenhuis te bemerken en de onderzochte omgeving. De locatie waar het ziekenhuis ontwikkeld wordt, bevat geen watergangen, aan de randen enkele lijnvormige houtige elementen en monotoon grasland. Het grotere onderzoeksgebied bevat (aan de rand) enkele watergangen en gefragmenteerd houtige lijnvormige elementen. Ook is de connectiviteit met aangrenzende gebieden beter in dit deel.

3. Omschrijving kernwaarden plangebied

De ligging van het plangebied is in het Oude IJssel landschap[1]. De provincie Gelderland heeft in haar GO de kernwaarden van het landschap opgenomen. Dit landschap varieert echter in de regio, waardoor de kernwaarden tussen gebieden kan verschillen. Na filtering laten de huidige kernwaarden van het in plangebied aanwezige landschap zich beschrijven als:

- Gelegen in de ecologische verbindingszone Oude IJssel-oost;
- Moet in de toekomst een verbinding maken tussen Montferland en Slangenburg door model ‘das’. Verdere verbindingen zijn wenselijk, volgens model ‘rietzanger’ en ‘winde’;
- cultuurhistorische en landschappelijke waarden van de beken, oude ontginningen en kavelpatronen, hakhout, houtwallen, singels en boerderijen;
- abiotiek: aardkundige waarden: Oude kleigronden van de Oude IJssel;
- ecosysteemdiensten: recreatie, drinkwater;
- alle door de Flora en faunawet of Natuurbeschermingswet beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied, te weten: (potentieel) leefgebied van steenuil, kerkuil, ransuil, huismus, buizerd, roek, sperwer, boomvalk, kamsalamander, poelkikker, levendbarende hagedis, boommarter, das, eekhoorn, steenmarter, diverse vleermuissoorten [2]. Dit naast het bieden van alternatief leefgebied voor algemeen voorkomende soorten als broedvogels, mol en egel.

  Voor sommige soorten kan het voorkomen niet worden uitgesloten gezien het een marginaal biotoop betreft. Uit nader onderzoek moet blijken, zeker voor het ontwikkelingsgebied, of de verwachte soorten aanwezig zijn en welke functies het gebied heeft voor deze soorten. Naar verwachting betreft het voor het plangebied slechts voor een enkele soort een wezenlijk onderdeel van de functionele leefomgeving.

Het landschap vormt een potentieel leefgebied voor diverse (zwaar en strikt beschermde) soorten. Echter, de staat van de aanwezige landschapselementen is niet overal robuust en duurzaam. Zo zijn diverse hagen onderbroken en vrij transparant. Op sommige plekken is het aannemelijk dat er houtige lijnvormige elementen als bomenlanen en houtwallen/ houtsingels/ (vlecht-) hagen aanwezig waren in het verleden, zie Figuur 2.

[1] Actualisatie provinciale verordening, gebied nummer 37; Oude IJssel.
[2] Conclusies quickscans Tauw en Regelink Ecologie & Landschap, zie literatuurlijst.

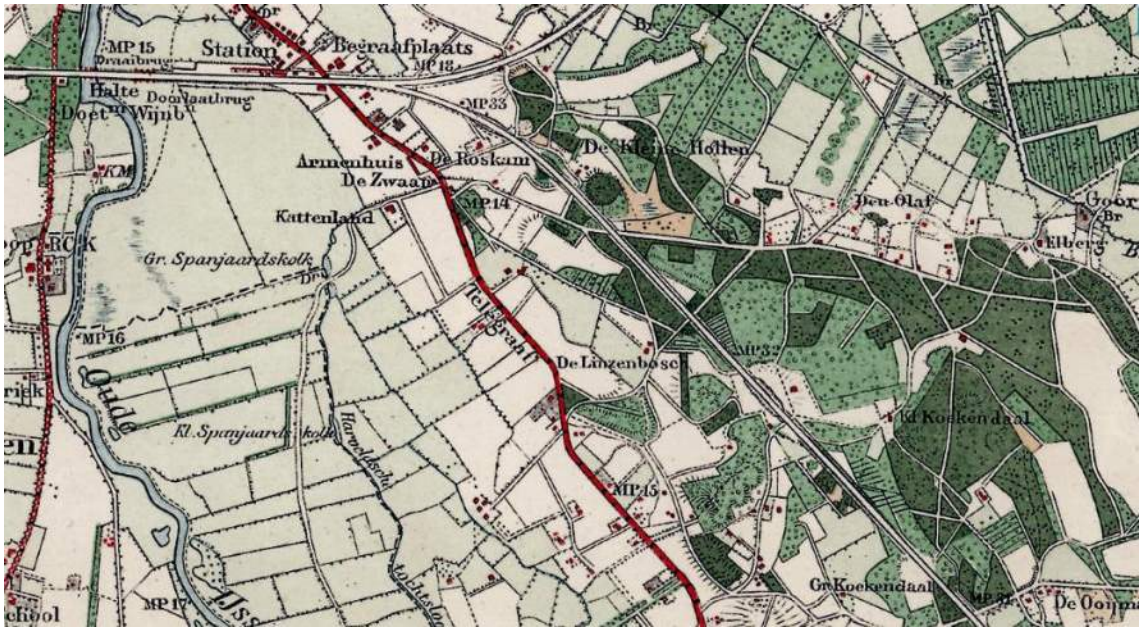

Figuur 2. Een historische kaart uit 1925, met daarop zichtbaar dat veel perceelsgrenzen met houtwallen/singels/vlechthagen omgeven waren.

Door de staat van de hagen en het lokaal ontbreken van lijnvormige elementen, heeft het plangebied niet de waarden die het in potentie in zich draagt, zowel op natuur als op landschappelijk vlak. Zie Figuur 3 voor een versimpelde weergave van de aanwezige ecotopen, als onderdeel van de kernwaarden. Hierop is niet zichtbaar wat de kwaliteit van de elementen is.

Figuur 3. Versimpelde weergave van de aanwezige ecotopen, als onderdeel van de kernwaarden. In donkergroen gefragmenteerde houtwallen, met bolletjespatroon bosschages en in lichtgroen bomenlaan.

Er zijn diverse watergangen nabij het plangebied aanwezig. Deze watergangen zijn sterk gericht op het afvoeren van water en hebben steile oevers. Hierdoor is de huidige waarde van de watergangen beperkt en verre van de waarden die het in potentie heeft. Dit zowel op natuur, als op landschappelijk vlak.

Een grote oppervlakte in het plangebied is in gebruik als gangbaar grasland. Hiertoe is het maaiveld egaal en monotoon van soortensamenstelling, waarmee de waarde beperkt is. Het grasland vormt daarmee waarschijnlijk niet een functioneel onderdeel van de leefruimte.

Het deel van het gebied waar het ziekenhuis wordt ontwikkeld, het daadwerkelijke plangebied, is 9,75 ha. groot. Door het huidige gebruik van het gebied en de aanwezige ecotopen is de waarde voor zowel natuur als het landschap niet optimaal. Niet de gehele oppervlakte van dit plangebied is als geschikt functioneel leefgebied te bestempelen, maar slechts als marginaal leefgebied voor enkele soorten.

De bouw van het ziekenhuis heeft effect op de openheid van het gebied (bestemmingsplan ‘Buitengebied – 2012’). De ruimtelijke impact is niet gelijkwaardig aan de impact op de natuurwaarde, gezien de lage verwachtingen voor natuurontwikkeling in de huidige situatie. Ook de maatregelen die getroffen worden in het kader van natuurontwikkeling hebben een ruimtelijk effect. De gebiedseigen landschapselementen als houtwallen en bosschages herstellen netwerk als in het oorspronkelijke kleinschalige landschap. Door de overgang van het ziekenhuis terrein naar het landschap op bijpassende wijze in te vullen, wordt de ruimtelijke impact verzacht en tegelijkertijd een verbinding gelegd in het ecologische netwerk.

4. Ontwikkeling en effecten plangebied

4.1 Ingrepen door ontwikkeling ziekenhuis

Bij ontwikkeling van het ziekenhuis, dient te worden bekeken of deze ingreep leidt tot een negatieve invloed van de aanwezige kernwaarden. Gezien het plangebied gelegen is in de GO, dienen eventuele effecten op kernwaarden teniet gedaan te worden.

Bij ontwikkeling van het ziekenhuis dient rekening te worden gehouden met zowel de aanleg, als de exploitatie fase waaruit effecten kunnen optreden. Belangrijk hierbij is dat in het daadwerkelijke plangebied weinig elementen behorende tot de kernwaarden aanwezig zijn.

Bij ontwikkeling van het ziekenhuis kunnen onder andere de volgende ingrepen worden verwacht:

aanlegfase

- slopen enkele gebouwen;
- verwijderen houtige opslag bouwterrein;
- bouwrijp maken grond;
- uitvoeren nieuwbouw;
- inrichten bestrating/ beplanting

exploitatiefase

- verkeersbewegingen
- verlichting van gebouw, infrastructuur en verkeer
- toename dagrecreatie

Bij de ontwikkeling van de natuur en landschapselementen dient men bijvoorbeeld rekening te houden met onder andere de volgende inrichtingswerkzaamheden:

- vergraven maaiveld en oevers watergangen, wellicht aanleg van een poel;
- aanplanten van nieuwe landschapselementen

4.2 Effecten van ontwikkeling

De effecten van de ontwikkeling van het ziekenhuis zijn uiteen te zetten in effecten op korte termijn en effecten of lange termijn.

Korte termijn effecten zijn te beschrijven als het tijdig verstoren van de leefomgeving van diverse soorten. Ook brengt de aanwezigheid van diverse partijen bij het bouwrijp maken van de grond en de bouw van het ziekenhuis een verstoring met zich mee.

Voor veel van deze effecten zijn maatregelen te treffen, waarbij (bij correct en op tijd uitvoeren) de negatieve effecten kunnen worden voorkomen. Sommige van deze (toekomstige) effecten kunnen worden opgevangen door maatregelen op te nemen in het natuur- en landschapsontwikkelingsplan.

Lange termijn effecten ontstaan door het permanent aanpassen van de situatie. Hierbij te denken aan het verloren gaan van de verblijfplaats van de aangetroffen zomerkolonie van gewone dwergvleermuis, maar ook het verloren gaan van 9,75 ha. (potentieel) leefgebied van diverse soorten. Echter, zoals in hoofdstuk 3 beschreven, betreft het naar verwachting slechts marginaal leefgebied voor enkele soorten.

De bouw van het ziekenhuis heeft effect op de openheid van het gebied (bestemmingsplan ‘Buitengebied – 2012’). De ruimtelijke impact is niet gelijkwaardig aan de impact op de natuurwaarde, gezien de lage verwachtingen voor natuurontwikkeling in de huidige situatie. Ook de maatregelen die getroffen worden in het kader van natuurontwikkeling hebben een ruimtelijk effect. De gebiedseigen landschapselementen als houtwallen en bosschages herstellen netwerk als in het oorspronkelijke kleinschalige landschap. Door de overgang van het ziekenhuis terrein naar het landschap op bijpassende wijze in te vullen, wordt de ruimtelijke impact verzacht en tegelijkertijd een verbinding gelegd in het ecologische netwerk.

Door gerichte maatregelen kunnen de kernwaarden van het gebied ontwikkeld worden, wat tot een aanmerkelijke versterking van de natuurwaarde zal leiden.

Ook voor deze lange termijn effecten geldt, dat met tijdig en correct uitvoeren van maatregelen veel effecten niet meer zullen optreden dan wel in aanzienlijk mindere mate.

4.3 Aantasting kernwaarden

Zoals in hoofdstuk 3 aangegeven, bevat vooral de omgeving van het plangebied (potenties) tot kernwaarden. De omgeving van het ziekenhuisterrein, het plangebied, bevat zeer weinig tot geen kernwaarden. Er zijn immers weinig elementen uit de kernwaarden aanwezig op deze plek en de aanwezige biotopen worden als marginaal leefgebied ingeschat voor de (zwaarder en strikt) beschermde te verwachten soorten. Verwacht wordt dat de negatieve effecten op de kernwaarden op lokale schaal beperkt zijn tot een afname van geschiktheid van marginaal leefgebied (waaronder foerageergebied) van een aantal soorten (grote bosmuis, das, steenmarter, huismus, kerkuil, steenuil, torenvalk, buizerd, roek, ijsvogel, bonte vliegenvanger, zwarte kraai, poelkikker, levendbarende hagedis, kamsalamander en algemene soorten). Voor een enkele soort wordt

verwacht dat een functioneel onderdeel van de leefomgeving verloren gaat, zoals een zomerverblijf van gewone dwergvleermuis.

Hierbij uitgaande van gebiedsfuncties voor de beschermde soorten zoals bij voorstudies genoemd, tenzij vervolgonderzoek uitwijst dat de betreffende soort niet aanwezig is.

Door gerichte maatregelen kunnen de kernwaarden van het gebied ontwikkeld worden, wat tot een aanmerkelijke versterking van de natuurwaarde en een versterking van het landschappelijke karakter zal leiden.

De insteek hierbij is het permanent aanpassen van de situatie ten gunste van natuur- en landschap. Wanneer er gebruik wordt gemaakt van het op voorhand compenseren van mogelijke negatieve effecten door versterken van kernwaarden in de omgeving van het plangebied, wordt verwacht dat veel negatieve effecten niet meer aan de orde zijn of in sterk verminderde mate. Hiertoe is wel het treffen van passende maatregelen nodig en het in beleid vastleggen van de nieuwe situatie.

Te denken aan bijvoorbeeld het aanleggen van / vergroten van de kwaliteit van geschikt leefgebied van das, steenmarter en vleermuizen. Door deze maatregelen op voorhand toe te passen, kan in de realisatiefase van het project aan compenserende stappen voorbij gegaan worden. Dit levert winst op in het proces (in tijd en geld) en voor de buitenruimte (natuur en landschap). Hiertoe wordt in hoofdstuk 5 een aantal impulsen tot versterking van de kernwaarden uit beleid weergegeven. Het zoekgebied voor de ontwikkeling van natuur en landschap in de omgeving van het plangebied is voldoende groot ingeschat om de versterking van kernwaarden te kunnen vormgeven. De invulling van de versterking van de kernwaarden wordt nader beschreven in het natuur- en landschapsontwikkelingsplan.

5. Wenselijke versterking kernwaarden uit diverse beleidsstukken

Ter voorbereiding van de ontwikkelingen van het ziekenhuis, zijn er diverse stukken opgesteld en getoetst. Onderstaand is een samenvatting van de relevante delen met betrekking tot de wensen hoe het versterken van de kernwaarden bewerkstelligd kan worden. Hiertoe is een zoekgebied gehanteerd, groter dan het plangebied.

5.1 Ruimtelijk toetsingskader gemeente Doetinchem

Uit de elementen 'landschap' en 'natuur' uit de Ruimtelijke toetsingskader van de gemeente Doetinchem blijkt, vrij vertaald, dat bij ontwikkeling van het ziekenhuis er voldaan moet worden aan de volgende voorwaarden:

- Bij de ontwikkeling van het ziekenhuis moet een leefbare en veilige omgeving gewaarborgd worden, waarin unieke natuurlijke en (cultuur) historische waarden erkend worden en (potentiële) kwaliteiten benut of versterkt worden
- Het substantieel versterken van het landschappelijke karakter en daarmee de kernkwaliteiten, met zowel met aandacht voor cultuur als natuur. Hierbij wordt gebruik gemaakt van elementen behorende tot het Oude IJssellandschap. Het aanbrengen/ versterken van bijvoorbeeld hagen, knotbomen of natte rivier begeleidende natuur.
- Het versterken van het landschappelijke karakter moet de samenhang tussen omliggende (natuur-) gebieden ten goede komen. Hiervoor wordt verwezen naar het realiseren van ecologische verbindingszones in de model 'das', 'winde' en 'rietzanger' en de ecologische verbindingszone Montferland-Slangenburg model 'das'.
- Het optimaal benutten van de locaties waar verschillende ecologische verbindingszones elkaar raken.

Door het versterken van deze drie bovengenoemde kernkwaliteiten komt de functionaliteit van de ecologische verbindingszone Oude IJssel-oost beter tot haar recht, met in potentie positieve uitwerking voor de hele regio.

- Voorkomen van visuele vervuiling door verlichting en het voorkomen van strooi licht. Energiebesparende verlichting moet worden toegepast.

5.2 Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap, uit provinciale verordening.

Uit het Gelders Natuur Netwerk blijkt dat de volgende ontwikkelingsdoelen zijn beschreven voor de locatie van het plangebied;

1. ontwikkeling moerassen langs de rivier met bijbehorende flora en fauna
2. ontwikkeling van Engbergen en omgeving tot gevarieerd natuurgebied met droge en natte bossen, graslanden, moeras en open water
3. ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden en schrale graslanden
4. ontwikkeling ecologische verbinding Oude IJssel-oost met natuurlijkere oevers voor de Oude IJssel, poelen, natte graslanden en moerasjes, opgaande landschapselementen, etc.
5. ontwikkeling uitwisseling met de omgeving en vermindering barrièrewerking A18-N18, N316, N317 en N335
6. ontwikkeling biotopen voor vogels van bossen, moerassen en cultuurgronden
7. ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën
8. ontwikkeling cultuurhistorische patronen (bijv. landgoedelementen, ontginningen, houtwallen) en beheersvormen
9. ontwikkeling ecosysteemdiensten

Gezien veel van deze ontwikkelingsdoelen geënt zijn op versterking van de reeds beschreven kernwaarden, is dit het referentiekader voor natuur- en landschapsontwikkeling in dit gebied. Zo ook voor het ontwerp en aanleg van elementen in relatie tot de komst van het ziekenhuis.

5.3 Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap Groene Ontwikkelingszone uit provinciale verordening

Voor de locatie van het plangebied, zijn de volgende ontwikkelingsdoelen voor de Groene Ontwikkelingszone beschreven;

1. ontwikkeling bosranden en singels en overgangen naar cultuurgronden en schrale graslanden
2. ontwikkeling ecologische verbinding Oude IJssel-oost met natuurlijkere oevers voor de Oude IJssel, poelen, natte graslanden en moerasjes, opgaande landschapselementen, etc.
3. ontwikkeling uitwisseling met de omgeving en vermindering barrièrewerking A18-N18, N316, N317 en N335
4. ontwikkeling biotopen voor vogels van bossen, moerassen en cultuurgronden

5. ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën
6. ontwikkeling cultuurhistorische patronen (bijv. landgoedelementen, ontginningen, houtwallen) en beheersvormen
7. ontwikkeling ecosysteemdiensten

5.4 Filtering beleid; toepasbare doelen voor versterking kernwaarden

Op basis van eventuele effecten op kernwaarden door ontwikkeling van het ziekenhuis, lijken de volgende ontwikkelingsdoelen uit de GNN en GO toepasbaar op het plangebied;

- ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden en schrale graslanden.
- ontwikkeling ecologische verbinding Oude IJssel-oost met natuurlijkere oevers voor de Oude IJssel, poelen, natte graslanden en moerasjes, opgaande landschapselementen, etc.
- ontwikkeling uitwisseling met de omgeving en vermindering barrièrewerking A18 en N317
- ontwikkeling biotopen voor vogels van bossen (N14 Vochtige bossen), moerassen en cultuurgronden (N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland)
- ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën
- ontwikkeling cultuurhistorische patronen (bijv. landgoedelementen, ontginningen, houtwallen) en beheersvormen
- ontwikkeling ecosysteemdiensten
- Het aanbrengen en/ of versterken van ecologische verbindingen, passend in landschap en te verwachten/ voorkomende soorten (model: das, rietzanger, winde).

5.5 Samenvatting diverse beleidslijnen

De diverse beleidstukken blijkt samenvattend dat veel wensen en ontwikkelingsdoelen sterke overlap tonen. In algemene zin zijn veel doelen geformuleerd ter versterking van connectiviteit tussen diverse gebieden en verhoging van (authentieke) natuur- en landschapswaarden ter plekke.

Het realiseren van een vergroting van de connectiviteit en het vergroten van de natuur- en landschapswaarden kan plaatsvinden door diverse maatregelen in het ontwikkelgebied uit te voeren. Hierbij te denken aan bijvoorbeeld:

- Herstellen/ aanbrengen van lijnvormige houtige elementen als hagen, bosschages en boomlanen.

  Door te kiezen voor aanplanten van boomsoorten welke van origine aldaar voorkomen en een lange levensduur kennen, kan een duurzame situatie ontstaan met hoge waarde voor natuur- en landschap. Bij het toepassen van een zoom-mantel-kern bij de lijnvormige elementen, ontstaat een geschikt leefgebied voor diverse soorten als das, steenmarter,

vleermuizen en in potentie voor reptielen en amfibieën. Tevens kan in deze beplanting een alternatief zomerverblijf voor gewone dwergvleermuis aangeboden worden.

- Vergraven van oevers van aanwezige watergangen, aanbrengen van nieuwe wateren en/of poelen.

  Door het natuurlijk vormgeven van de oevers en het laten samenkomen van diverse landschapselementen bij de wateren, vindt een verhoging van zowel de connectiviteit als de lokale natuurwaarde plaats. Natuurlijke oevers bieden een leefgebied en foerageermogelijkheid voor vele dieren die in het gebied aanwezig zijn of te verwachten zijn, als das, vleermuizen en amfibieën.

- Bij het omvormen van het grasland naar kruidenrijk grasland (met micro reliëf), ontstaat een geschikt leefgebied voor een grotere variatie aan diverse soorten planten en dieren.

  Door het kiezen van een meer natuurlijk beheer, wellicht gecombineerd met het inzaaien van een vlinder- en bloemenrijk grasland, kan een verhoging van de functionaliteit van het grasland voor divers soorten bewerkstelligd worden. De kwaliteit van de graslanden als onderdeel van het leefgebied voor diverse soorten neemt dan toe ten opzichte van de huidige situatie.

Zoals in paragraaf 4.3 beschreven, wordt verwacht de mogelijke negatieve effecten op voorhand de kunnen compenseren. Door de bovengenoemde maatregelen uit te werken in het natuur- en landschapsontwikkelingsplan, kan invulling worden gegeven aan het gericht versterken van de kernwaarden ter compensatie van de ontwikkeling van het ziekenhuis.

6. Conclusies

Bij ontwikkeling van het ziekenhuis zijn diverse ingrepen te verwachten. De effecten van deze ingrepen mogen niet negatief zijn op aanwezige kernwaarden. Deze zijn echter beperkt aanwezig op de locatie van het te ontwikkelen ziekenhuis. Negatieve effecten worden dan ook ingeschat te bestaan uit de verminderde functie als foerageergebied voor diverse soorten (grote bosmuis, das, steenmarter, huismus, kerkuil, steenuil, torenvalk, buizerd, roek, ijsvogel, bonte vliegenvanger, zwarte kraai, poelkikker, levendbarende hagedis, kamsalamander en algemene soorten) en het verloren gaan van een functionele leefomgeving voor een enkele soort (zomerverblijf gewone dwergvleermuis). De beoordeling dat het plangebied beperkte kernwaarden heeft, is gebaseerd op een aantal waargenomen eigenschappen.

Door de staat van de hagen en het lokaal ontbreken van lijnvormige elementen, heeft het plangebied niet de waarden die het in potentie in zich draagt, zowel op natuur als op landschappelijk vlak. De situering en een landschappelijke inpassing van het ziekenhuis beperkt en/of gecompenseerd de aantasting door herstel van gebiedseigen landschapselementen en een toename van de natuurwaarde.

Er zijn diverse watergangen nabij het plangebied aanwezig. Deze watergangen zijn sterk gericht op het afvoeren van water en hebben steile oevers. Hierdoor is de huidige waarde van de watergangen beperkt en verre van de waarden die het in potentie in zich draagt. Dit zowel op natuur, als op landschappelijk vlak.

Een grote oppervlakte in het plangebied is in gebruik als gangbaar grasland. Hiertoe is het maaiveld egaal en monotoon van soortensamenstelling, waarmee de waarde beperkt is. Het grasland vormt daarmee waarschijnlijk niet een functioneel onderdeel van de leefruimte.

Het deel van het plangebied waar het ziekenhuis wordt ontwikkeld, is 9,75 ha. groot. Het is gepland in gangbaar agrarisch gebied en buiten de zone met de grootste kernwaarden. De waarde voor zowel natuur als het landschap is voor het plangebied niet optimaal, maar slechts als marginaal leefgebied voor enkele soorten. Met een ontwikkeling van de kernwaarden rond het plangebied wordt verwacht maatregelen te kunnen treffen voor het behouden en versterken van aanwezige en potentiele waarden voor zowel natuur als landschap.

In de onderzochte omgeving van het plangebied zijn echter wel diverse kernwaarden aanwezig, hetzij niet duurzaam vormgegeven en niet in optimale vorm. Door substantiële versterking van de kernkwaliteiten in dit gebied in relatie tot de Groen Ontwikkelingszone kunnen diverse kernwaarden significant toenemen. Het zoekbeeld in de omgeving van het plangebied wordt ingeschat als voldoende ruim om maatregelen om dit te realiseren te kunnen vormgeven. De aanwezige kernwaarden kunnen met eigenschappen uit het lokale landschapskarakter worden versterkt, waarbij zorg gedragen wordt voor een duurzame ontwikkeling van verbindingszones, leefgebied van diverse soorten en versterking van het Oude IJssellandschap.

Uit diverse beleidstukken blijkt dat de ontwikkelingsdoelen vooral geënt zijn op het vergroten van de connectiviteit tussen gebieden en het verhogen van natuurwaarden ter plekke. Ook worden al enkele concreet toepasbare maatregelen om dit te bereiken genoemd. De geformuleerde ontwikkelingsdoelen en maatregelen zijn goed toepasbaar en verenigbaar met het opheffen van negatieve effecten. Wanneer er gebruik wordt gemaakt van het op voorhand compenseren van mogelijke negatieve effecten door versterken van kernwaarden in het onderzoeksgebied, wordt verwacht dat veel negatieve effecten niet meer aan de orde zijn of in sterk verminderde mate. Hiertoe is wel het treffen van passende maatregelen nodig. Te denken aan bijvoorbeeld het aanleggen van / vergroten van de kwaliteit van geschikt leefgebied van das, steenmarter en vleermuizen. Door deze maatregelen op voorhand toe te passen, kan in de realisatiefase van het project aan compenserende stappen voorbij gegaan worden. Dit levert winst op in het proces (in tijd en geld) en voor de buitenruimte (natuur en landschap). Geadviseerd wordt in een separaat document, het natuur- en landschapsontwikkelingsplan, te beschrijven hoe dergelijke maatregelen in detail vorm te geven.

Er dient rekening te worden gehouden met de reeds genoemde gebiedsfuncties voor de genoemde beschermde soorten bij het treffen van maatregelen, tenzij vervolgonderzoek uitwijst dat de betreffende soort niet aanwezig is.

Verwacht wordt, wanneer de beschreven punten worden toegepast, de effecten die teweeg worden gebracht door ontwikkeling van het ziekenhuis, teniet worden gedaan.

7. Bronnen

7.1 Literatuur

Aardbodem-van der Loop, J. Nader onderzoek vleermuizen Slingeland Ziekenhuis te Doetinchem. Tauw, 2015.

Actualisatieplan Omgevingsverordening, Provincie Gelderland, Vastgesteld door PS op 8 juli 2015

Rijksen, B. & M. Aragon van den Broeke. Quickscan natuurwetgeving Slingeland Ziekenhuis te Doetinchem, N002-1225344ARY-mwl-V03-NL, Tauw, 2015

Nederpel, V. , 2016. Ecologische quickscan Ontwikkeling Slingeland Ziekenhuis te Doetinchem. In het kader van natuurwetgeving. Rapport RA16225-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

7.2 Websites

- www.gelderland.nl/4/Home/agsteksten/37OudeIJssel.html
- http://flamingo.prvgld.nl/viewer/app/Natuurbeheerplan
- http://www.protozoa.nl/Referenties-website/Documenten/Ecologiesche%20modellen-Gelderland-Ede.pdf

Bijlage 1. Ligging van het plangebied ten opzichte van het GNN en de GO

Ligging van het plangebied (rood) in de GO (licht groen) en nabij het GNN (donker groen).